

lius, et convenientius ad vitam beatam facilius et perfectius consequendam. Nam consilium proprie ad intellectum pertinet, et interiorius est actus ejus; exterius vero illum actum internum immediate indicat. Ut, verbi gratia, cum Christus dixit, *Matt. 19: Si vis perfectus esse, abi, et vende, etc.*, proxime significavit nobis quid de illo medio necessario ad salutem sentiret. Unde discrepare ab illo per intellectum, existimando illud medium non esse utilius ac melius, magna esset ratio injuriæ, quam illi irrogarent, qui perperam de illis consilii sentirent. At vero non velle sequi et exequi consilium illud, non quia non existimatur optimum, sed quia voluntas propter alias rationes in illud objectum non inclinatur, nulla est, nec minima, ipsius Christi offensio; quia per hoc nullo modo improbat nec refutatur consilium ejus.

26. *Consilium non metaphoricam, sed propriam voluntatem Dei indicat, licet inefficacem.* — Ulterius vero fatemur, Dei consilium etiam esse signum alicujus voluntatis ejus, sed quia non est talis voluntas, quæ obligationem inducat, ideo consilium ad nullam culpam obligare. Declaratur, quia in Deo multiplex est voluntas: una est propria et formalis; alia dici potest metaphorica; et multi putant consilium solum esse metaphoricam voluntatem, id est, signum ipsum. Juxta quam sententiam facile respondebitur, Deum, consulendo, ita quidem se gerere, ac si vellet ut homo tale consilium exequatur, re tamen vera Deum id sæpe et generaliter non velle; ideoque consilium non indicare in Deo aliquam voluntatem, ratione cujus obligationem inducat. At verius fortasse est consilium indicare aliquam propriam voluntatem Dei; hæc autem duplex esse potest in Deo: una est absoluta et efficax, quam explicamus per verbum præsentis, *volo*; alia est secundum quid, vel per simplicem affectum, quam explicamus per verbum *vellem*, aut per modum desiderii. Consilium ergo de se non indicat in Deo efficacem voluntatem, sed ad summum simplicem affectum et complacentiam in tali meliori bono, quæ voluntas de se ad inducendam obligationem non sufficit. Imo ulterius voluntas efficax ex parte objecti proximi subdistinguenda est. Nam quædam est tantum de executione, alia tantum de obligatione imponenda. Et prior nec ad obligationem sufficit, nec necessaria est. Nam, licet Deus voluerit efficaciter me esse religiosum, non me ad id obligavit; et licet de se non habuerit volunta-

tem efficacem, ut Petrus, verbi gratia, confiteretur Christum, nihilominus illum ad talem confessionem obligavit, quia de ipsa obligatione imponenda efficacem habuit voluntatem, et hæc est necessaria ad obligationem. Quia ergo consilium talem voluntatem non indicat, sed potius, eo ipso quod tantum per modum consilii datur, indicat in Deo non esse talem voluntatem, ideo nullam obligationem inducit. Et hoc modo ponderavit Chrysostomus et alii Patres verba Christi: *Si vis perfectus esse, etc.*

27. *Explicatur Scoti et Gabrielis sententia.* — Unde ad Scotum et Gabrielem respondemus vel refutandam esse illorum sententiam; vel certe ipsos abusos esse nomine consilii, cum omnia illa media, quæ non sunt simpliciter necessaria ad vitam æternam consequendam, dicunt esse sub consilio. Sic enim vitare peccatum veniale dicunt esse sub consilio; hoc autem improprie, et præter communem usum dictum est. Et præterea, permissio illo modo loquendi, negare non possunt esse aliqua consilia, quæ nec illo modo inducunt obligationem, seu esse aliqua media utilia ad vitam æternam, quæ omittente nulla sit culpa. Ideoque, licet dicant peccatum veniale esse contra consilium, non tamen e contrario dicent quidquid contra consilium fit, esse peccatum veniale; hoc enim erroneum profecto esset. Oportebit ergo ut duo genera consiliorum distinguant: unum, cujus transgressio est peccatum veniale; aliud, cujus omissio sine peccato ullo omitti potest. At nos hoc tantum posterius censemus esse proprium consilium, et de illo loqui Paulum et sanctos Patres, cum de consiliis evangelicis loquuntur; illud autem prius magis habere de prohibitione aut de præcepto, quam de consilio. Quod ita explicatur, quia, licet peccatum veniale non auferat jus ad vitam æternam, et ea ratione dicatur, evitare illud non esse medium necessarium, sed utilius ad salutem, nihilominus ita impedit consecutionem salutis, ut nisi evitetur, vel postquam commissum est plene remittatur, nemo cum illo intrabit in regnum cælorum; et sub hac ratione carentia peccati venialis potest dici necessaria ad salutem, quamvis necessarium non sit ut in hac vita obtineatur, nam potest in futura comparari. At transgressio consilii nullo modo impedit beatitudinem, nec aliqua ejus remissio necessaria est.

28. *Explicantur D. Thomæ et alii in contrarium allati.* — Ad D. Thomam vero et

alios respondemus, ipsos non dicere veniale peccatum esse contra consilium, nec negare quin deroget alicui præcepto, vel sit contra aliquam prohibitionem; sed quia illa est levis, nolunt simpliciter vocare præceptum, quod pertinet magis ad modum loquendi, quam ad rem, de quo alibi ex professo dicendum est, nam ad hunc locum non spectat. Ad probationem vero illam, quod velle non servare consilium est malum, respondeo posse argumentum retorqueri ex citatis verbis Pauli; quia si velle nubere non est malum, certe nolle virginitatem servare, non est malum. Fateor tamen talem actum ex solo objecto bonum non esse, sed attendendum esse finem seu motivum talis voluntatis. Et ita etiam quando velle nubere dicitur esse bonum, intelligitur si debito modo fiat, id est, si quis id velit propter filiorum procreationem, vel in remedium concupiscentiæ, etc. Idemque est cum proportionem de volitione agendi aliquid contra regulam non obligantem ad ullam culpam, ut latius infra in proprio loco dicemus. De ultima confirmatione videri possunt quæ dixi lib. 1 de Legib., c. 14, n. 9 et 10, ubi explicavi quomodo consilia evangelica ad legem Christi pertinere dicantur, non ut sub præceptis contenta, sed ut illis veluti ex plena legislatoris providentia adjuncta, et per ipsum approbata, confirmata et promulgata; et ex ibi dictis, quæ hic tradita sunt confirmari possunt.

CAPUT X.

STATUM PERFECTIONIS NON PRÆCEPTORUM TANTUM, SED ETIAM CONSILIORUM OBSERVANTIAM INCLUDERE.

1. *Perfectio charitatis duplex: altera essentialis, altera accidentalis.* — Hæc est conclusio in omnibus his, quæ in præcedentibus capitibus dicta sunt, intenta. Ad cujus explicationem et probationem supponenda imprimis est distinctio in superioribus data, inter statum perfectionis et ipsam charitatis perfectionem; nam charitatis perfectio est finis hujusmodi status; ipse vero status potissime constat ex mediis ad illum finem consequendum, et hoc modo dicitur non tantum præcepta, sed etiam consilia complecti. Ut autem hoc magis declaratur, supponenda est communis distinctio de duplici perfectione charitatis, seu christianæ vitæ: una perfectio dicitur essentialis, alia superaddita essentiali,

ac subinde accidentalis; vel una simpliciter necessaria ad justitiam et vitam spiritualem animæ, alia utilis, seu ad melius esse. De priori loquitur Christus, cum ad omnes dicit: *Estote perfecti*, *Matth. 5*. De posteriori vero dicit ad quemdam: *Si vis perfectus esse*, *Matth. 19*. De priore etiam intelligitur optime Paulus, ad Philip. 3, cum non de se solum, sed etiam de aliis dicit: *Quicumque perfecti sumus*. De posteriori intelligi potest idem Apostolus, eodem c. 3 ad Phil., de se dicens: *Non quod jam acceperim, aut jam perfectus sim*. Nam, licet possit hoc intelligi de perfectione patriæ, ut exponit Augustinus, serm. 15 de Verbis Apost., c. 13, tamen etiam et fortasse melius intelligitur de perfectione viæ abundantiori. Negat autem Paulus se illam habere, non quia jam non esset in altissimo perfectionis gradu, sed quia nondum acceperat totam perfectionem, quam in hac vita consequi poterat et sperabat.

2. *Perfectio vitæ christianæ, de qua loquimur, includit etiam perfectionem accidentalem.* — In præsentem ergo, cum de perfectione vitæ christianæ agimus, non de sola essentiali perfectione, sed de cumulatori loquimur; nam respectu illius, communem statum perfectionis ejusdem vitæ distinximus. Prior enim perfectio essentialis præcise sumpta pertinet ad communem statum Christianorum; quia, licet non omnes in tali statu existentes illam perfectionem habeant, quia multi non juxta debitum illius status operantur, et ita spiritualiter non vivunt, nihilominus omnes sunt in statu, in quo illam perfectionem intendere ac procurare tenentur, et habent sufficientissima media per quæ illam consequantur.

3. *Perfectio vitæ christianæ sine consiliorum observantia non acquiritur.* — Probatur ratione. — Hinc ergo imprimis concludimus, christianam perfectionem sine observatione consiliorum præter præcepta non acquiri. Assertio est certa et communis, eamque tradit D. Thomas, d. q. 184, art. 3, et sumitur ex verbis Christi, *Matth. 19: Si vis perfectus esse, abi, et vende omnia quæ habes, et veni, sequere me*. Ubi observationem et executionem consilii paupertatis ad perfectionem assequendam proponit ut medium, seu viam necessariam. Et simili modo Paulus consulit virginitatem, dicens, *1 Cor. 7: Volo vos sine sollicitudine esse. Mulier innupta et virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore et spiritu*. Et infra: *Porro hoc ad utilitatem*

vestram dico, non ut laqueum vobis injiciam, sed ad id, quod honestum est, et quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum observandi. Et inferius de non nubente ait: *Melius facit, et, beatior erit.* Eademque ratio est de consilio obedientiae et de aliis, proportionem servata. Ratio autem est, quia perfectio christiana requirit præceptorum observationem, sine qua nemo salvari potest; et ulterius aliquid perfectionis addit ultra id quod simpliciter necessarium est ad salutem; ergo maxime addit consiliorum observationem. Tota ratio est fundata in allegatis Christi verbis, Matth. 19. Nam prius dixit: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata,* ubi exigit ea quæ ad salutem sunt simpliciter necessaria; et postea addit: *Si vis perfectus esse;* ergo aperte docet perfectionem aliquid addere supra id quod est necessarium ad salutem, quod in antecedenti supposuimus. Consequentiam vero indicat Dominus, dum inde subinfert, per consilii cujusdam observantiam perfectionem esse obtinendam.

4. *Confirmatur ex Luc. 17.*—Potestque hoc confirmari ex verbis Christi, Luc. 17: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt volis, dicite: Servi inutiles sumus;* juxta probabilem eorum expositionem in superioribus datam. Eum enim servum, qui ea tantum facit quæ præcepta sunt, inutilem vocat, non quia non suo muneri satisfecerit, et suum stipendium mereatur, sed quia nullam peculiarem benevolentiam erga dominum ostendit, nec ampliori gratia aut beneficio dignus est. Sic ergo in divino obsequio, ad charitatis excellentiam, aliquid consilii, ultra id quod præceptum est, agere oportet. Dices: ergo non potest quis esse perfectus, sine virginitatis aut paupertatis observantia, vel alia simili. Respondetur negando consequentiam; quia cum dicimus perfectionem charitatis non acquiri sine observantia consiliorum, non restringimus sermonem ad illa tria principalia consilia, sed in universum loquimur de consiliis, includendo etiam omnem modum meliorem servandi præcepta, quam præceptum in rigore requirat: et sic est evidentior assertio; quia, nisi quis aliquid boni non præcepti faciat, vel saltem meliori modo quam præceptum est faciat, non poterit aliquam perfectionem charitatis, præter essentialem, obtinere; nec aliquid operatur quo majori gratia dignus fiat, ut in citatis verbis Christus docuit, et est per se manifestum.

5. *Declaratur et confirmatur ulterius posita*

conclusio.—Unde tandem concludimus, ad statum perfectionis, necessarium esse ut, præter præcepta, consilia eorumque observantiam complectatur et requirat. Hoc intendit præcipue D. Thomas in loco supra allegato, et omnes Patres de hoc statu scribentes; præsertim Cassian., collat. 4; colligiturque ex verbis Christi Domini et Pauli citatis, et sequitur necessario ex præcedenti assertione, supposito fine illius status. Nam in quolibet statu prudenter instituto media esse debent fini consentanea; sed in statu perfectionis aliquid virtutis intenditur, ultra id quod est essentialis, ac simpliciter necessarium ad charitatem; ergo aliqua media perfectiora et ultra præcepta profiteri debet. Item observantia omnium præceptorum ad communem statum vitæ christianæ pertinet, quia est necessaria ad perfectionem essentialis charitatis, quam omnes fideles tenentur intendere; sed status perfectionis aliquid addit huic communi statui, quo faciliorem reddat viam crescendo in charitate, ultra id quod simpliciter est ad salutem necessarium; ergo necesse est ut consiliorum observantiam complectatur.

6. *Quæ consiliorum observantia ad statum perfectionis necessaria sit.*—Inquires quorum consiliorum observantia vel professio ad statum perfectionis necessaria est. Respondeo, de hoc agere D. Thomam ad q. 186, art. 2, dum tractat de statu religionis, et ideo in libro sequenti plura in particulari dicemus. Nunc solum negativam regulam statuere possumus, nimirum non omnia consilia esse necessaria ad omnes et singulos perfectionis status. Ita docet D. Thomas supra, et in Opuscul. 19, c. 2, ubi id confirmat exemplo Apostolorum. Nam, licet omnes statum perfectionis profiterentur, non omnes servabant consilium non accipiendi stipendia ab Ecclesiis, quibus prædicabant, sed solus Paulus illud servabat, 1 Corinth. 9. Ratione etiam est evidens, tum quia non omnia consilia possunt simul impleri; tum quia non omnia sunt consona et proportionata cuicumque statui. Nam quædam sunt consona divitibus, quæ non pertinent ad professores paupertatis. Tum præterea, quia quædam consilia sunt proportionata incipientibus, quæ proficientibus aut perfectis non expediunt. Et e contrario quædam postulantur a perfectis (ait D. Thomas), quæ incipientibus, etiamsi perfectionis statum profiteantur, non consuluntur; ne forte se alicui periculo exponant, et sic de aliis. Unde affir-

mativa regula generalis solum esse potest, ut eorum consiliorum observantia in unoquoque statu requiratur, quæ illi proportionata sit, ut tractando de statu religionis fusius explicabimus.

CAPUT XI.

AN CHRISTIANA PERFECTIO VEL EJUS STATUS PRINCIPALIS IN PRÆCEPTORUM QUAM CONSILIORUM OBSERVATIONE CONSISTAT, VEL E CONVERSO.

1. *Perfectionem principalis esse in præceptis ostenditur primo.*—Ita videtur sentire D. Thom. — *Probatur secundo.*—Quæstionem hanc tractat D. Thomas, 2. 2, q. 184, art. 3; et resolutio ejus esse videtur, perfectionem principalis in præcepto quam in consiliis positam esse. Quæ sententia probatur primo, quia id, quod est de rei essentia, principalis in ea est quam accidentia; sed præceptorum observantia est de essentia perfectionis christianæ, consiliorum autem perfectio accidentaria est; ergo illa prior est principalior. Minor quoad priorem partem probatur, quia essentia perfectionis consistit in charitate, et præcipue in amore Dei super omnia, ut c. 3 dictum est; hæc autem perfectio maxime præcipitur; nam hoc est maximum et præcipuum mandatum: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde,* etc., ut dicitur Matth. 22, Deut. 6, etc. Quoad posteriorem vero partem probatur, quia illa perfectio est accidentalis, quæ sine essentiali non potest subsistere; e contrario vero sine perfectione consiliorum esse potest perfectio essentialis charitatis; ergo hæc est accidentalis. Secundo argumentor, quia dilectio substantialis Dei, quæ est in præcepto, est finis principalis status perfectionis, et media necessaria ad illum finem consequendum sunt reliqua præcepta, eorumque observationes; consilia vero sunt tantum veluti instrumenta quædam ad majorem utilitatem vel facilitatem conducentia; ergo præcepta sunt absolute principalis requisita. Consequentia nititur in illo axiomate, quia propter quod unumquodque tale, et illud magis; semper enim finis principalis quæritur, quam media vel instrumenta ad illum, et forma quam dispositio.

2. *Antecedens autem totum colligo ex verbis Christi, Matth. 19: Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes,* etc., et sequere me. Ubi Christus duo postulat: unum est tantquam via, seu dispositio; aliud ut terminus

seu finis, aut forma; et illud prius pertinet ad consilium, scilicet, vendere omnia, etc.; hoc autem posterius, scilicet, sequi Christum, ad præceptum dilectionis pertinet: nam Christus jubet ut ipsum sequamur, utique *non corporis gressu, sed mentis affectu,* ut dixit Ambrosius, lib. 5, cap. 5 in Lucam, § De vocatione publicani. Et ideo dixit etiam Hieron., Matth. 19, per illam particulam, *exigi quod perfectum est.* Ergo observatio præceptorum, et præsertim illius quo vera Dei dilectio exigitur, principalior est in statu perfectionis, quam cætera omnia. Et confirmatur idem antecedens ex Augustino, in Enchir., cap. 121, dicente: *Omnia præcepta divina referuntur ad charitatem.* Ex quo infert inferius: *Quæcumque ergo mandat Deus, ex quibus unum est: Non mœchaberis, et quæcumque non jubentur, sed spirituali consilio monentur, ex quibus unum est: Bonum est homini mulierem non tangere, tunc recte fiunt, cum referuntur ad diligendum Deum, et proximum propter Deum, et in hoc sæculo, et in futuro.* Ubi principalia præcepta charitatis ponit tanquam finem, et alia præcepta ut media propinquiora, et maxime necessaria; consilia vero ut media magis remota; ergo sunt minus principaliter requisita. Denique idem confirmatur ex Cassiano, collat. 4, c. 7, ubi Moses Abbas late docet, consilia esse veluti instrumenta ad cordis puritatem assequendam; cor autem observatione præceptorum principaliter purificatur. Atque his fere modis D. Thomas suam sententiam confirmat.

3. *Consiliorum observantiam principalis ad statum perfectionis requiri ostenditur.*—Nihilominus consiliorum observantiam, seu professionem ad statum perfectionis principalis necessariam esse, imprimis suaderi potest ex quadam doctrina D. Thomæ, 1 p., q. 5, articul. 4, ad 1, et quæst. 6, articul. 3, ubi ait rem creatam non esse bonam simpliciter, nec perfectam per suam essentiam, sed per accidentia, quæ essentiam perficiunt. Ex quo principio colligimus, quod licet vita christiana essentialiter consistat in actibus præceptorum, nihilominus in statu simpliciter bono et perfecto constituitur per actus consiliorum. Hinc ergo videtur concludi consilia principalis requiri ad statum perfectionis, quam præcepta. Probatur hæc ultima consequentia, quia in unoquoque composito, forma, quæ illud in tali esse formaliter constituit, est in illo principalis requisita, ut in arte facto, quatenus tale est, et figura est